

Ärende: VN/33963/2024

Begäran om utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om främjande av integration och till lagar som har samband med den

Lausunnonantajan lausunto

Reformen av de utbildningar som främjar integration och språkkunskaper

Enligt regeringsprogrammet ska 5 – 10 procent av invandrarna integreras på svenska i framtiden. Folktinget anser att det är positivt att frågan om den ökade integrationen på svenska och hur den ska förverkligas starkt lyfts upp i propositionen. En ökad medvetenhet om invandrarens rätt att välja integrationsspråk, finska eller svenska, och en utvecklad och synlig integrationsstig på svenska är fortsättningsvis avgörande frågor för att regeringens mål ska nås.

I propositionen föreslås att det lagstadgade uppdraget för att anordna integrationsutbildningar avlägsnas från läroanstalter inom fri bildning. I framtiden skulle integrationsutbildningarna endast ordnas som arbetskraftspolitiska utbildningar trots att majoriteten som integreras i Finland på svenska integreras via fria bildningen. Orsaken till att majoriteten integreras på svenska via fria bildningen är för att de arbetskraftspolitiska integrationsutbildningarna på svenska inte varit lönsamma.

Regeringen har under denna regeringsperiod tilldelat den fria bildningen 2,5 miljoner som varit avgörande för att utveckla integrationsutbildningen på svenska. Resultatet har varit att antalet integrationsutbildningar på svenska ökat och att integrationsstigen på svenska blivit tydligare. Att frånta fria bildningen uppdraget för att ordna integrationsutbildningar skulle ha en väldigt negativ inverkan på fria bildningens verksamhet, flera folkhögskolor har satsar stort på integrationsutbildningarna. Fråntas uppdraget att anordna integrationsutbildningar leder det till omfattande nedskärningar. På sikt kan det leda till att svenska rum och strukturer upphör att existera. Enligt Folktinget bör tillgången till utbildning dessutom vara garanterad oavsett var i landet man är bosatt.

Också forskningen om integration på svenska visar på den fria bildningens betydelse för integrationen på svenska. I Magmas rapport Språkundervisningens nuläge och framtidsvisioner föreslås att den nuvarande konkurrensutsatta integrationsutbildningen avskaffas till förmån för en

långsiktig och högklassig utbildning inom fria bildningen. I Integration på svenska – en lägesrapport 2025, också det Magmas rapport, konstateras att den fria bildningen är avgörande för integrationen på svenska. Folktinget vill uttrycka en djup oro för hur integrationsutbildningen på svenska i framtiden skulle fungera på ett likvärdigt sätt som den finska integrationsutbildningen om den fria bildningens utbildningsuppdrag slopas. Den sakkunskap som finns inom den fria bildningen om integration på svenska är omfattande och riskerar att gå förlorad om förslaget förverkligas.

I Nationalspråksstrategin betonas att utbudet av den svenskspråkiga integrationsutbildningen bör ökas så att den utgör ett reellt alternativ och att antalet personer som integreras på svenska ska öka så att de proportionellt sett minst motsvarar de svenskspråkigas andel av befolkningen i en kommun. En direkt konsekvens av medlen som fria bildningen fått för att utveckla integrationsutbildningen på svenska är fler integrationsutbildningar. Folktinget anser att propositionen direkt motverkar Nationalspråksstrategins mål och om propositionen förverkligas kommer antalet integrationsutbildningar på svenska att minska i stället för att öka.

En webbutbildning är ett bra komplement till integrationsutbildningar med fysisk närvaro. Webbaserade utbildningar kan ändå inte vara det enda alternativet, eftersom de inte är lämpliga för hela målgruppen. En webbaserad utbildning kan inte heller vara det enda svaret på behovet av integrationsutbildningar på svenska och hur man gör integration på svenska tillgänglig oberoende boplatssort. Folktinget anser att en viktig del av integrationsprocessen är den sociala inklusionen, vilken lätt faller bort om en nyanländ endast deltar i en webbaserad integrationsutbildning.

Folktinget anser att den fria bildningens utbildningsuppdrag bör preciseras i stället för att avlägsnas. I framtiden bör den fria bildningen ses som en komplettering till den arbetskraftspolitiska integrationsutbildningen. Folktinget anser att möjligheten för att delta i studier inom fria bildningen bör kvarstå för personer med integrationsplan. Avgörande är också att individen efter avslutad arbetskraftspolitisk integrationsutbildning kan delta i fria bildningens språk- och samhällsutbildningar. Folktinget anser att finansieringen för den fria bildningens språk- och samhällsutbildningar är en avgörande fråga för integrationen på svenska, för utbildningsbredden på svenska i Finland och för de svenska rummen och strukturerna i Finland.

Besparingar i finansieringen av främjandet av integration

Den nya integrationslagen trädde i kraft i början av 2025. Huvudansvaret för integrationen och sysselsättningstjänsterna överfördes då till kommunerna. I propositionen föreslås nu ytterligare omfattande nedskärningar i finansieringen av integrationen eftersom man önskar avlägsna överlappande finansiering. Nedskärningarna drabbar direkt kommunerna. Hittills har kommunerna kunnat utnyttja den fria bildningens tjänster och dra nytta av den finansiering som getts fria bildningen, vilket lett till mer förmånliga lösningar för kommunerna. I framtiden ska de tvåspråkiga kommunerna själva ordna och finansiera integrationsutbildningar på både svenska och finska, när den fria bildningens uppdrag avlägsnas. De som önskar integreras på svenska är ofta färre, vilket leder till utmaningar med lönsamheten. Folktinget anser att kostnaderna för utbildningarna i värsta fall kan leda till att kommunen väljer att inte ordna integrationsutbildning på svenska.

Folktinget anser att det är positivt att det i propositionen betonas att en bredare kunskap om den svenska integrationsstigen behövs hos dem som arbetar med integrationsfrämjande åtgärder. Kunskapen om den svenska integrationsstigen är fortfarande begränsad. För att regeringens mål att 5 – 10 procent ska integreras på svenska ska förverkligas måste kunskapen om den svenska integrationsstigen öka.

En utmaning för integrationen på svenska är inställningen hos personalen som arbetar med integrationsfrämjande tjänster. Försättningsvis förekommer det att invandraren blir avrådd från att integreras på svenska. Folktinget gläder sig över att det i lagförslaget betonas att svenskan som integrationsspråk bör lyftas upp som ett jämlikt alternativ. Hur man informerar om möjligheten till integration på svenska är avgörande för valet av integrationsspråk.

I propositionen nämns att serviceproducenter inom tredje sektorn kan användas i samband med till exempel utredningar eller för att täcka behovet av tjänster. Tredje sektorn har en central roll gällande integration på svenska, ofta är tredje sektorn till och med mer betydande för integrationen på svenska än på finska. Tredje sektorn handhar bland annat vägledning, rådgivning och information och kan också ansvara för den flerspråkiga samhällsorienteringen. För att tredje sektorn ska kunna axla detta ansvar bör tredje sektorns finansiering tryggas långsiktigt. Osäker finansiering leder ofta till tillfälliga projekt vilket är en utmaning för integrationsstigen ur ett helhetsperspektiv redan idag.

I regeringsprogrammet står att sökandet efter kommunplatser för kvotflyktingar i svenskspråkiga kommuner ska effektiviseras. I propositionen konstateras att skrivningen beaktas i arbets- och näringsministeriets anvisning till livskraftcentralerna och när de regionala målen för kommunplatser sätts. Samtidigt har 26 mottagningscentraler stängts, eller planeras att stängas, varav fyra i tvåspråkiga eller enspråkigt svenska kommuner. Idag finns endast tre mottagningscentraler kvar i tvåspråkiga kommuner. Enligt Folktinget motverkar nedläggningen av mottagningscentralerna skrivningen i regeringsprogrammet och regeringens mål om att 5 – 10 procent ska integreras på svenska i framtiden. Även om mottagningscentralernas primära uppgift inte är integration är möjligheten till integration på svenska större om man bor på en tvåspråkig ort.

En föreslagen inbesparing är slopandet av beredskapsersättning för mottagandet av kvotflyktingar. Slopade ersättningar minskar kommunernas vilja att ta emot kvotflyktingar. Förslaget slår särskilt hårt mot de tvåspråkiga kommunerna som enligt regeringens målsättning ska bära huvudansvaret för kvotflyktingarna. En långsiktig finansiering, som tar i beaktande tvåspråkighet, långa avstånd, och små gruppstorlekar är nödvändig för kommunerna som tar emot kvotflyktingar.

Målet med integrationen och den ökade förpliktande karaktären

Enligt propositionen ska man i kommuner där integration på svenska och finska är möjligt utvärdera vilket integrationsspråk som bättre motsvarar invandrarens behov och ta i beaktande intresset för att utveckla kunskaper i båda nationalspråken samtidigt. Folktinget betonar att i enlighet med integrationslagen har invandraren rätt att välja integrationsspråk, svenska eller finska. I många

kommuner finns ett stort behov av svenskkunnig arbetskraft och i de tvåspråkiga kommunerna finns ett stort antal arbetsplatser där det huvudsakliga språket på arbetsplatsen är svenska. Även om en invandrare är bosatt på en ort där finskan dominerar arbetar många inom internationella företag där arbetsspråket är engelska. Dessa personer kan gynnas av att som första språk lära sig svenska och avlägga språkprovet på svenska för att kunna ansöka om medborgarskap. Folktinget anser att försöket med att integrera på två språk, där svenska är huvudspråk, som nu genomförs i Egentliga Finland, är positivt. På många orter är kunskaper i båda nationalspråken en fördel.

I propositionen föreslås att familjen huvudsakligen ska integreras på ett gemensamt språk. Folktinget anser att skrivningen är viktig, eftersom det förekommer att familjemedlemmar integrerats på olika språk trots att alla personer i en familj önskat att integreras på svenska. Om familjemedlemmarna önskar att integreras på olika språk ska det givetvis tas i beaktande.

Ändringar i serviceprocessens initialskede

I framtiden ska kommunen ansvara för att ordna eller upphandla integrationsutbildning, men med drastiskt minskade resurser och utan ett nätverk av läroanstalter om den fria bildningen inte längre ansvarar för att anordna integrationsutbildningarna. Detta ökar kostnaderna, skapar en regional ojämlikhet och kommer att försvåra möjligheten till integration, inte minst på svenska. Om den fria bildningen fråntas sitt uppdrag att anordna integrationsutbildningar kommer initialskedet att vara mer utmanande i framtiden när de existerande strukturerna försvinner.

Övriga kommentarer

-

Lindberg Stephanie
Svenska Finlands folkting